

Konkluzje Rady w sprawie kompetencji językowych pozwalających zwiększać mobilność

(2011/C 372/07)

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

UWZGLĘDNIAJĄC

1. Konkluzje Rady Europejskiej, zgromadzonej w Barcelonie w dniach 15–16 marca 2002 r., w których to konkluzjach wezwano do dalszych działań mających podnieść poziom podstawowych umiejętności, w szczególności do nauczania dzieci od najmłodszych lat co najmniej dwóch języków obcych⁽¹⁾.
2. Konkluzje Rady z dnia 19 maja 2006 r. w sprawie europejskiego wskaźnika kompetencji językowych⁽²⁾, w których to konkluzjach potwierdzono, że znajomość języków obcych nie tylko sprzyja zrozumieniu między narodami, lecz także jest podstawowym warunkiem mobilności pracowników i czynnikiem zwiększającym konkurencyjność gospodarczą Unii Europejskiej.
3. Zalecenie Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie⁽³⁾, w którym to zaleceniu uznano umiejętność porozumiewania się w językach obcych za jedną z kompetencji kluczowych niezbędnych do rozwoju osobistego, aktywności obywatelskiej, zwiększania spójności społecznej i zatrudnialności w społeczeństwie wiedzy.
4. Konkluzje Rady z dnia 25 maja 2007 r. w sprawie spójnych ram wskaźników i poziomów odniesienia na potrzeby monitorowania postępów w realizacji celów lizbońskich w dziedzinie kształcenia i szkolenia⁽⁴⁾, w których to konkluzjach zaapelowano do Komisji, by kontynuowała opracowywanie wskaźników z zakresu umiejętności językowych.
5. Zalecenie Rady z dnia 20 listopada 2008 r. w sprawie mobilności młodych wolontariuszy w Unii Europejskiej⁽⁵⁾, w którym to zaleceniu zasugerowano państwom członkowskim, by poszerzały wśród młodzieży świadomość tego, jak ważne są kompetencje międzykulturowe i nauka języków, co pozwoli ograniczyć bariery w transgranicznej mobilności młodych ludzi.
6. Rezolucję Rady z dnia 21 listopada 2008 r. w sprawie europejskiej strategii na rzecz wielojęzyczności⁽⁶⁾, w której to rezolucji zwrócono się do państw członkowskich, by promowały wielojęzyczność jako sposób pogłębiania spójności społecznej, zacieśniania dialogu międzykulturowego, umacniania struktur europejskich, zwiększania konkurencyjności gospodarczej UE oraz mobilności i zatrudnialności obywateli, a także by promowały języki UE w świecie.
7. Konkluzje Rady z dnia 12 maja 2009 r. w sprawie strategicznych ram europejskiej współpracy w dziedzinie kształcenia i szkolenia („ET 2020”), w których to konkluzjach jako priorytety na lata 2009–2011 wskazano umożliwienie obywatelom porozumiewania się w dwóch językach poza językiem ojczystym, promowanie nauczania języków obcych – w stosownych przypadkach – w kształceniu i szkoleniu zawodowym oraz w uczeniu się dorosłych, a także umożliwienie migrantom nauki języka kraju przyjmującego⁽⁷⁾.
8. Wspólne sprawozdanie Rady i Komisji z 2010 r.⁽⁸⁾ z postępów w realizacji programu prac „Edukacja i szkolenie 2010”, w którym to sprawozdaniu odnotowano, że w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego oraz uczenia się dorosłych należy pogłębiać kompetencje kluczowe, a w szczególności większą uwagę poświęcić porozumiewaniu się w językach obcych.
9. Strategię „Europa 2020”, przyjętą przez Radę Europejską w dniu 17 czerwca 2010 r.⁽⁹⁾, oraz dwie z zapowiedzianych w niej inicjatyw przewodnich: inicjatywę *Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia*⁽¹⁰⁾, w której uznano potencjalną rolę kompetencji językowych w zwiększaniu dynamiki na rynku pracy, oraz inicjatywę *Mobilna młodzież*⁽¹¹⁾, w której podkreślono, że mobilność będzie możliwa i korzystna dopiero wtedy, gdy wzrosną umiejętności językowe.
10. Zalecenie Rady z dnia 28 czerwca 2011 r. w sprawie promowania mobilności edukacyjnej młodych ludzi⁽¹²⁾, w którym to zaleceniu potwierdzono, że naukę języków i nabywanie kompetencji międzykulturowych należy zaczynać od wczesnych etapów edukacji, i zachęcono do dobrego jakościowo językowego i kulturowego przygotowywania do mobilności zarówno w ramach kształcenia ogólnego, jak i zawodowego;

PAMIĘTAJĄC O TYM, ŻE:

Rada Europejska na posiedzeniu w Barcelonie w 2002 roku uznała kompetencje językowe za zasadniczy element konkurencyjnej gospodarki opartej na wiedzy. Znajomość języków obcych to umiejętność życiowa potrzebna wszystkim obywatelom UE, by mogli czerpać korzyści ekonomiczne i społeczne ze swobody przemieszczania się w obrębie Unii.

Zapewnienie wszystkim – w tym grupom defaworyzowanym – jak najszerszego dostępu do mobilności oraz zmniejszenie nadal istniejących przeszkód, które tę mobilność utrudniają, to jedne z głównych strategicznych celów polityki UE w dziedzinie kształcenia i szkolenia.

⁽¹⁾ Dok. SN 100/02, pkt 44 tiret drugie, s. 19.

⁽²⁾ Dz.U. C 172 z 25.7.2006, s. 1.

⁽³⁾ Dz.U. L 394 z 30.12.2006, s. 10.

⁽⁴⁾ Dz.U. C 311 z 21.12.2007, s. 13.

⁽⁵⁾ Dz.U. C 319 z 13.12.2008, s. 8.

⁽⁶⁾ Dz.U. C 320 z 16.12.2008, s. 1.

⁽⁷⁾ Dz.U. C 119 z 28.5.2009, s. 2.

⁽⁸⁾ Dz.U. C 117 z 6.5.2010, s. 1.

⁽⁹⁾ Dok. EUCO 13/10.

⁽¹⁰⁾ Dok. 17066/1/10 REV 1.

⁽¹¹⁾ Dok. 13729/1/10 REV 1.

⁽¹²⁾ Dz.U. C 199 z 7.7.2011, s. 1.

Swobodne przemieszczanie się pracowników na jednolitym rynku UE może pomóc zmniejszyć rozbieżności między umiejętnościami pracowników a potrzebami rynku pracy, jednak mobilność edukacyjną i zawodową nadal poważnie utrudnia ograniczona znajomość języków obcych;

POTWIERDZAJĄC, ŻE:

Choć odpowiedzialność za organizację systemów kształcenia i szkolenia oraz treść nauczania spoczywa na państwach członkowskich, to współpraca na szczeblu europejskim jest użyteczna w określaniu, jakie kompetencje językowe należy rozwijać oraz jaką metodą i w jakich warunkach najskuteczniej to czynić;

W ZWIĄZKU Z:

Konferencją prezydencji zatytułowaną „Kompetencje językowe podstawą sukcesu zawodowego i społecznego w Europie”, która odbyła się w Warszawie we wrześniu 2011 roku, oraz z konferencją ministrów UE odpowiedzialnych za kształcenie obywateli, która odbyła się w Gdańsku w październiku 2011 roku;

ODNOTOWUJE:

- Prace realizowane przez państwa członkowskie w ramach otwartej metody koordynacji – przy wsparciu Komisji – po to by zwiększyć rolę nauczania języków w podnoszeniu szans młodych ludzi na rynku pracy, na którym znajomość języków obcych może stanowić istotny atut.
- Działania biznesowej platformy na rzecz wielojęzyczności, którą to platformę Komisja utworzyła w celu sprzyjania lepszemu wykorzystywaniu kompetencji językowych do zwiększania konkurencyjności przedsiębiorstw z UE, zwłaszcza małych i średnich.
- Rezultaty prac platformy społeczeństwa obywatelskiego na rzecz wielojęzyczności, które dotyczyły zapewnienia wszystkim możliwości uczenia się języków przez całe życie, po to by zwiększyć włączenie społeczne obywateli ze środowisk defaworyzowanych oraz promować różnorodność językową i dialog międzykulturowy;

Z ZADOWOLENIEM PRZYJMUJE:

- Sporządzone przez Komisję Sprawozdanie z wdrażania rezolucji Rady z dnia 21 listopada 2008 r. w sprawie europejskiej strategii na rzecz wielojęzyczności, w którym to sprawozdaniu wyszczególniono inicjatywy i postępy w promowaniu nauki języków i propagowaniu różnorodności językowej.
- Zaktualizowany w 2011 roku Wykaz wspólnotowych działań w dziedzinie wielojęzyczności, w którym to wykazie przedstawiono działania podjęte przez różne służby Komisji w tej

dziedzinie w ciągu ostatnich trzech lat i wyraźnie zaznaczono, że polityka wielojęzyczności zwiększa szanse obywateli UE na rynku pracy i konkurencyjność unijnych przedsiębiorstw.

- Publikację podręcznika strategicznego pt. *Nauka języków na poziomie przedszkolnym – ku efektywności i trwałości*, który pomógł wyeksponować wagę uczenia się języków od bardzo wczesnych lat życia.
- Publikację sprawozdania pt. *Umiejętności komunikacyjne dla rynku pracy*, które to sprawozdanie stanowi wynik prac tematycznej grupy roboczej „Języki w miejscu pracy” w ramach „ET 2020”;

ZGADZA SIĘ, ŻE:

1. Mobilność edukacyjna, czyli transnarodowa mobilność służąca nabywaniu nowej wiedzy oraz nowych umiejętności i kompetencji, to jeden z istotnych sposobów pozwalających obywatelom zyskać większe szanse na zatrudnienie, większą świadomość międzykulturową, większą kreatywność i większe możliwości rozwoju osobistego oraz aktywnie uczestniczyć w życiu społecznym.
2. Dobra znajomość języków obcych jest kompetencją kluczową niezbędną do radzenia sobie we współczesnym świecie oraz funkcjonowania na rynku pracy. Wielojęzyczność to nie tylko element dziedzictwa europejskiego, lecz także szansa na zbudowanie społeczeństwa, które będzie otwarte, pełne szacunku dla różnorodności kulturowej oraz gotowe do współpracy.
3. Zachowanie i rozwijanie – w ramach dostępnych zasobów – europejskich narzędzi i programów sprzyjających nauce języków zarówno w ramach edukacji formalnej, jak i pozaformalnej może odegrać użyteczną rolę w zwiększaniu mobilności edukacyjnej i zawodowej.
4. Powszechne programy nauki języka pomagają rozwijać podstawowe umiejętności komunikacyjne potrzebne w życiu codziennym, tymczasem w zwiększaniu mobilności i szans pracowników na zatrudnienie szczególnie skuteczne mogą być – zarówno w kształceniu ogólnym, jak i kształceniu i szkoleniu zawodowym – metody takie, jak zintegrowane kształcenie przedmiotowo-językowe (CLIL).
5. Aby móc promować zintegrowane kształcenie przedmiotowo-językowe, należy zachęcać nauczycieli i szkoleniowców – zwłaszcza tych, którzy zajmują się kształceniem i szkoleniem zawodowym – do nabywania wysokich kompetencji językowych i umożliwiać im dostęp do dobrej jakości materiałów dydaktycznych.
6. O ile to możliwe i stosowne, należy na wszystkich szczeblach edukacji w ramach procesu uczenia się przez całe życie oferować szerszy wybór języków, w tym języków mniej rozpowszechnionych oraz języków państw sąsiedzkich; szersze informacje i doradztwo na ten temat powinny być także oferowane przez odpowiednie instytucje językowe i kulturalne.

7. Rozwijanie kompetencji językowych u osób, w szczególności dzieci, ze środowisk defaworyzowanych pod względem społeczno-ekonomicznym, ze środowisk migracyjnych lub ze środowisk romskich oraz u osób o specjalnych potrzebach edukacyjnych może pomóc zwiększyć włączenie społeczne i przyczynić się do przyszłego rozwoju zawodowego takich osób.
8. Wysoka jakość nauczania i uczenia się języków – na przykład języków specjalistycznych przydatnych w pracy – jest niezbędna do umiędzynarodowienia instytucji szkolnictwa wyższego i do zwiększenia szans absolwentów na zatrudnienie.
9. Ze względu na obecne tendencje demograficzne i potrzebę zapewnienia równych szans rosnącej liczbie starszych obywateli UE, ważne jest także to, by oferta nauki języków była skierowana do osób w każdym wieku, w tym do seniorów;

ZWRACA SIĘ DO PAŃSTW CZŁONKOWSKICH, BY:

1. Dołożyły starań, by osiągnąć cel barceloński, na przykład zwiększając ofertę nauki języków obcych oraz podnosząc jej jakość i adekwatność w kształceniu ogólnym, kształceniu i szkoleniu zawodowym oraz szkolnictwie wyższym, a także w kontekście uczenia się przez całe życie.
 2. Uznały, że ocena efektów nauczania i uczenia się języków jest ważnym aspektem procesu zapewniania jakości.
 3. Podniosły poziom kształcenia i doskonalenia nauczycieli języków oraz językowego przygotowania nauczycieli innych przedmiotów oraz zwiększyły i ułatwiły mobilność tych osób, eliminując w miarę możliwości przeszkody administracyjne.
 4. Zachęcały do nowatorskich form współpracy europejskiej, do eksperymentowania oraz do przyjmowania nowych podejść w nauczaniu i nauce języków, np. zintegrowanego kształcenia przedmiotowo-językowego (w tym w szkołach dwujęzycznych), do mobilności związanej z imersją językową oraz – w stosownych przypadkach – do powszechniejszego wykorzystywania technologii informacyjno-komunikacyjnych także w warunkach kreatywnego uczenia się języków.
 5. O ile to możliwe i stosowne, poszerzały ofertę językową w ramach kształcenia i szkolenia, promując nauczanie języków mniej używanych oraz języków państw sąsiedzkich (zwłaszcza w regionach przygranicznych), po to by ułatwiać kontakty kulturalne, społeczne i gospodarcze.
 6. W stosownych przypadkach rozważyły uwzględnienie w programach nauczania języka także aspektów kulturowych, które stanowią ważny element ewentualnej przyszłej mobilności edukacyjnej i zawodowej.
7. Promowały środki mające pomóc zarówno dzieciom, jak i dorosłym ze środowisk migracyjnych lub romskich nauczyć się oficjalnego języka (lub oficjalnych języków) kraju przyjmującego oraz języka nauczania – jeżeli jest to inny język. Ponadto zastanowiły się nad sposobami umożliwienia dzieciom z tych środowisk zachowania i rozwijania języka ojczystego.
 8. Zastanowiły się nad możliwością uznawania i walidacji kompetencji dzieci i dorosłych ze środowisk migracyjnych w zakresie języka ojczystego.
 9. Zachęcały szkoły oraz instytucje kształcenia zawodowego i szkolnictwa wyższego, by przyjęły zintegrowane podejście do nauczania i uczenia się języków.
 10. Promowały dialog pomiędzy środowiskiem edukacji a światem pracy, w większym stopniu uwzględniając potrzeby językowe rynku pracy, zapewniając regularne doradztwo uczniom i studentom w trakcie pobierania przez nich nauki oraz wspierając naukę języków w miejscu pracy.
 11. Zbadały możliwość tworzenia partnerstw publiczno-prywatnych, które pozwalałyby zdobywać umiejętności językowe dostosowane do potrzeb rynku pracy, zwłaszcza w ramach przygotowań do mobilności i staży zawodowych za granicą.
 12. Zachęcały do promowania inicjatyw z zakresu nauki języków oraz otoczenia sprzyjającego takiej nauce;

ZWRACA SIĘ DO KOMISJI, BY:

1. Wspierała działania państw członkowskich w dziedzinie nauczania i uczenia się języków, w pełni korzystając z programów UE oraz europejskich narzędzi z dziedziny kształcenia i szkolenia.
2. Rozszerzyła prace nad polityką językową rozpoczęte w pierwszym cyklu roboczym „ET 2020” na forum grupy tematycznej do spraw wczesnego nauczania języków obcych, tak by polityka ta objęła także inne poziomy kształcenia (podstawowy, średni itp.), a jednocześnie miała specjalny wzgląd na kształcenie i szkolenie zawodowe oraz uczenie się dorosłych.
3. Rozważyła przedłożenie – na podstawie wyników europejskiego badania kompetencji językowych, które to wyniki mają zostać opublikowane w roku 2012, oraz w ramach dostępnych zasobów – propozycji ewentualnego poziomu odniesienia w dziedzinie kompetencji językowych z myślą o stałym postępie w nauczaniu języków.
4. Zainicjowała i rozpowszechniła ogólnoeuropejskie studia i badania nad metodyką i narzędziami nauczania języków – uwzględniając aspekty jakościowe oraz unikając nakładania dodatkowych obciążeń i kosztów administracyjnych – oraz udostępniła wyniki praktykom i osobom odpowiedzialnym za kształtowanie polityki na szczeblu krajowym.

5. Wspierała i ułatwiała wymianę informacji o dostępnych zasobach służących nauce języków oraz zachęcała państwa członkowskie do praktycznego stosowania wytycznych i narzędzi opracowanych w ramach polityki językowej UE.
 6. Nadal wspierała biznesową platformę na rzecz wielojęzyczności oraz inne tego typu inicjatywy zainteresowanych stron;
- ZWRACA SIĘ DO PAŃSTW CZŁONKOWSKICH I KOMISJI, BY:
1. Wspierały mobilność służącą uczeniu się języków, aby pomóc uczącym się pokonywać początkowe bariery językowe i motywować ich do nabywania kompetencji w co najmniej dwóch językach obcych.
 2. Wymieniały się doświadczeniami i sprawdzonymi rozwiązaniami, by poprawić skuteczność kształcenia językowego polegającą na wyposażaniu młodych ludzi w stosowny zestaw kompetencji językowych i w zdolność do dalszego nabywania nowych umiejętności zgodnie z przyszłymi potrzebami i zainteresowaniami – promując języki poprzez istniejące i przyszłe platformy i sieci dla nauczycieli i szkoleniowców.
 3. Zwrócili uwagę na potrzebę zapewniania specjalnych treści językowych do celów zawodowych – zwłaszcza w kształceniu i szkoleniu zawodowym oraz w szkolnictwie wyższym – po to by zwiększyć mobilność i szanse uczących się na zatrudnienie.
 4. Dalej rozwijały – działając w ramach dostępnych zasobów i ograniczając do minimum obciążenia administracyjne – narzędzia pozwalające monitorować postępy w dziedzinie uczenia się języków i gromadziły zarówno dane ilościowe, jak i jakościowe, dzięki czemu można będzie określić najskuteczniejsze wzorce działań i obszary wymagające ulepszeń.
 5. Zbadały – uwzględniając już istniejące sprawdzone rozwiązania – możliwość szerszego uznawania i walidowania kompetencji językowych nabytych w drodze edukacji pozaformalnej i nieformalnej.
6. Rozważyły możliwość skorzystania z utworzonego przez Radę Europy Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego (CEFR), po to by:
 - działać na rzecz ściślejszego powiązania CEFR z krajowymi i europejskimi ramami kwalifikacji,
 - poszerzyć możliwość certyfikowania – na zakończenie kształcenia obowiązkowego i studiów wyższych – kompetencji językowych nabytych przez uczniów i studentów.
 7. Powiązały z CEFR te kwalifikacje uzyskiwane w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego, które obejmują znajomość języków, a jednocześnie właściwie korzystały z zasobów i doświadczenia wszystkich stosownych instytucji europejskich i zainteresowanych stron w Europie, w szczególności Rady Europy i Europejskiego Centrum Języków Nowożytnych.
 8. Poprzez programy UE na rzecz kształcenia, szkolenia i młodzieży dalej wspierały współpracę instytucji edukacyjnych oraz programy wymian uczniowskich i studenckich – także w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego – aby pomóc w doskonaleniu kompetencji językowych.
 9. W stosownym przypadku wspierały – zarówno na szczeblu krajowym, jak i poprzez współpracę europejską – opracowywanie materiałów służących do nauczania i uczenia się języków rzadziej nauczanych.
 10. Bez uszczerbku dla zbliżających się negocjacji rozważyły możliwość, by w kolejnych edycjach programów UE z dziedziny kształcenia i szkolenia uczenie się języków stało się jednym z obszarów priorytetowych.